

Diagnostika třídních kolektivů

Základní charakteristika kurzu:

Kurz probíhá formou přednášek a praktických cvičení, kdy frekventanti provedou diagnostiku třídního kolektivu zahrnující administraci metod, jejich zpracování, analýzu a interpretaci výsledků. V průběhu kurzu bude věnována pozornost vývoji vztahů s vrstevníky v dětství a dospívání, teorii malé sociální skupiny. Frekventanti dostanou přehled technik a metod, kterými lze diagnostikovat skupinovou dynamiku, klima školní třídy a vztahy s vrstevníky. Cílem kurzu je, aby si frekventanti osvojili postupy užívání diagnostických metod, způsob vyhodnocení získaných dat, jejich analýzu a prezentaci. Důraz je kladen na dodržování etických zásad diagnostiky třídních kolektivů.

Určeno:

Studium pro výchovné poradce ke splnění kvalifikačních předpokladů stanovené vyhláškou č. 317/2005 Sb., § 5

Vyučující:

Mgr. Michaela Širůčková

Vystudovala jednooborovou psychologii na FF MU v Brně. Je zaměstnanec Institutu výzkumu dětí, mládeže a rodiny při FSS MU v Brně, kde se výzkumně zabývá souvislostmi rizikového chování v adolescenci. Věnuje se školní psychologii, poradenství a práci s dospívajícími. Dlouhodobě se podílí na přípravě a realizaci kurzů a seminářů pro pracovníky pomáhajících profesí zaměřených na řešení konfliktů, rozvoj komunikačních dovedností, spolupráci v týmu a práci s nevhodným chováním dětí.

Kontakt: siruckova@fss.muni.cz

Témata výuky a časová dotace:

1. Vývoj vrstevnických vztahů. Školní třída jako malá sociální skupina. (4 hodiny)

- Proměny role žáka a spolužáka v průběhu školní docházky. Význam a kvalita vztahů s vrstevníky. Význam role učitele.
- Teorie malé sociální skupiny - skupinová dynamika - vývoj skupiny, cíle a očekávání skupiny, identita skupiny, skupinové hodnoty, skupinové normy, činnost členů skupiny, podskupiny jako součást skupiny, vůdcovství, styly vedení, struktura skupiny (pozice a role), komunikační procesy ve skupině, koheze ve skupině

2. Cíle, postupy a fáze diagnostiky třídních kolektivů. (4 hodiny)

- Formulace diagnostické otázky a vstupní hypotéza.
- Způsoby získávání diagnostických údajů a volba vhodných metod.
- Techniky a metody zjišťování skupinových procesů ve třídě - faktografické údaje, pozorování, rozhovor, sociometrie, nominační technika, dotazníkové a projektivní metody.
- Příklady používaných metod, jejich silné a slabé stránky.

- Psychometrické charakteristiky diagnostickým metod (objektivita, reliabilita, validita).
- Administrace metod - navázání kontaktu se skupinou a motivace jejich členů, možné problémy při administraci, etické zásady.

3. Zpracování a analýza diagnostických údajů, jejich interpretace a hodnocení, diagnostický závěr a prezentace výsledků. (4 hodiny)

- Metody zpracování získaných údajů (dat).
- Analýza diagnostických údajů, jejich interpretace a prezentace.
- Diagnostický závěr - návrh intervence a opatření, preventivní práce s kolektivem.

Požadavky na ukončení kurzu:

Seminární práce:

1. Popis skupinové dynamiky třídního kolektivu

Vyberte si třídu, kterou dobře znáte a na základě vlastní zkušenosti, pozorování popište skupinovou dynamiku dané třídy. Rozsah: 3 600 znaků s mezerami

2. Formulace diagnostické otázky a cíle diagnostiky, volba metod a jejich administrace.

3. Zpracování získaných údajů, jejich analýza, interpretace a diagnostický závěr.

(Způsob a termíny odevzdání prací budou upřesněny v průběhu studia)

Literatura:

Základní literatura:

Hayes, N. (2003). *Sociální psychologie*. Portál. Praha.

Hrabal, V. st., (2004). *Sociální psychologie pro učitele*. Karolinum. Praha.

Hrabal, V. st., Hrabal, V. ml. (2004). *Diagnostika. Pedagogickopsychologická diagnostika žáka s úvodem do diagnostické aplikace statistiky*. Karolinum. Praha.

Svoboda, M., Krejčířová, D., Vágnerová, M. (2001). *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Portál. Praha.

Vágnerová, M. (2000). *Vývojová psychologie*. Portál. Praha. - vybrané kapitoly

Vágnerová, M. (2001). *Kognitivní a sociální psychologie žáka základní školy*. Karolinum. Praha. (str. 255 - 294)

Výrost, J., Slaměnik, I. (1998). *Aplikovaná sociální psychologie I. Člověk a sociální instituce*. Portál. Praha. (str. 259 - 301)

Rozšiřující literatura:

Bendl, S. (2003). *Prevence a řešení šikany ve škole*. ISV. Praha.

Fontana, D. (1996). *Psychologie ve školní praxi*. Portál. Praha.

Hewstone, M., Stroebe, W. (2006). *Sociální psychologie*. Portál. Praha.

- Karnasová, M. (1995). *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem*. Portál. Praha.
- Kolář, M. (1999). *Skrytý svět šikanování ve školách*. Portál. Praha.
- Kolář, M. (2000). *Bolest šikanování*. Portál. Praha.
- Komárková, R., Slaměník, J., Výrost, J. (2001). *Aplikovaná sociální psychologie III. Sociálněpsychologický výcvik*. Grada. Praha.
- Kyriacou (2005). *Řešení výchovných problémů ve škole*. Portál. Praha.
- Langmeier, J., Krejčířová, D. (1998). *Vývojová psychologie*. Praha. Grada.
- Macek, P. (1999, 2003). *Adolescence: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Portál. Praha.
- Mareš, J., Křivohlavý, J. (1995). *Komunikace ve škole*. Brno. MU.
- Říčan, P. (1995). *Agresivita a šikana mezi dětmi. Jak dát dětem ve škole pocit bezpečí*. Portál. Praha.
- Výrost, J., Slaměník, I. (1997). *Sociální psychologie*. ISV. Praha.